

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 3.3.2009
KOM(2009) 103 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Bättre tillgång till IKT på landsbygden

{SEC(2009) 254}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Bättre tillgång till IKT på landsbygden

1. INLEDNING

En effektiv användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT), baserad på bättre tillgång till snabba internetjänster (bredband) ses allmänt som modellen för att öka produktiviteten och stimulera innovation i Europa, inre minst på landsbygden¹. Det kan bidra kraftigt till att främja företagande och ekonomisk utveckling i landsbygdsområden och därmed till att öka jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, förbättra livskvaliteten och diversifiera landsbygdsekonomin.

Internettjänster av hög kvalitet kan vara till hjälp för att förverkliga landsbygdsområdenas potential och göra det attraktivare att bosätta sig i sådana områden. IKT hjälper existerande företag att fungera effektivare och ger dem snabb tillgång till olika sorters information. IKT ger också bättre möjligheter att starta nya företag, och gör det lättare att tillhandahålla viktiga tjänster och förbättra befolkningens livskvalitet².

I dag finns det stora skillnader mellanmedlemsstaterna när det gäller att tillhandahålla och införa e-tjänster och snabba internetjänster av hög kvalitet. Klyftan är ännu större mellan medlemsstaternas landsbygdsområden och mellan landsbygd och städer. I allmänhet får landsbygdsbefolkningen nöja sig med tjänster av lägre kvalitet till ett högre pris.

I den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa³ betonas vikten av bredbandskommunikation för den moderna ekonomin, och det fastställs som mål att alla i EU ska ha tillgång till bredband till 2010. Därför har kommissionen föreslagit ytterligare anslag på 1 miljard euro för att överbrygga bredbandsklyftorna, så att landsbygdsområdena konkret kan lösa en del av sina problem i samband med ekonomi- och finanskrisen⁴.

Detta meddelande ska tillgodose rådets (jordbruk och fiske) begäran att kommissionen tar sig an frågan om bättre tillgång till modern IKT på landsbygden, särskilt tillgången till snabba internetjänster⁵. Det är också ett inlägg i den debatt som pågår om hur landsbygdsutvecklingen bidrar till Lissabonstrategin och EU:s IKT-politik. Delar av meddelandet och dess bilagor bygger på en undersökning som GD Jordbruk och landsbygdsutveckling beställt om tillgången till datornätverk på landet (*Availability of access to computer networks in rural areas*), och som färdigställdes i december 2007⁶.

¹ KOM(2007) 803, 11.12.2007.

² Tal (SPEECH/07/311) hållet av kommissionsledamoten Mariann Fischer Boel.

³ KOM(2008) 800, 26.11.2008.

⁴ KOM(2009) 36, 28.1.2009.

⁵ Rådets slutsatser 7085/07 av den 19 mars 2007.

⁶ SAACNRA, 2007, http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/index_en.htm.

2. POLITISK BAKGRUND

En av EU:s viktigaste prioriteringar är att skapa ett samhälle grundat på kunskap och innovation, och i den förnyade Lissabonstrategin⁷ bekräftades vikten av IKT för landsbygdsutvecklingen.

År 2005 inrättades ramstrategin i2010 för modernisering och införande av EU:s instrument för att främja informationssamhällets utveckling fram till 2010. I den deklaration som därefter lades fram vid ministerkonferensen om e-integration i Riga⁸ kom medlemsstaterna överens om en rad mål, bland annat att halvera klyftan i fråga om internetanvändning till 2010 för grupper som hotas av marginalisering, och att öka tillgången till bredbandsinfrastruktur så att minst 90 % av befolkningen och företagen i EU nås till 2010. Detta ska uppnås med lämpliga instrument, som strukturfonderna, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), EU:s politik för informationssamhället och EU:s konkurrenspolitik, i en gemensam satsning för att ge alla i Europa tillgång till bredband.

Landsbygdsutveckling är andra pelaren i den gemensamma jordbrukspolitiken och är främst inriktad på sysselsättning, tillväxt, konkurrenskraft och hållbarhet inom jord- och skogsbruk och livsmedelsindustrin, och i landsbygdsområdena. Den syftar också till kompetensutveckling, skydd och förbättring av miljön, ökad livskvalitet och bekämpning av klimatförändringen. Som nyckelåtgärder i EU:s strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling⁹ nämns därför främjandet av IKT-användningen bland jordbrukare, inom jordbrukets livsmedelsindustri och i skogsbruket, men också på landsbygden i allmänhet och för landsbygdsturismen. EU:s nätverk för landsbygdsutveckling är en viktig ny faktor i politiken för landsbygdsutveckling, och fungerar som ett forum för att formulera behov och utbyta erfarenheter och bästa praxis.

Både strukturfonderna och EJFLU ger stöd till investeringar i IKT-tjänster, IKT-infrastruktur, IKT-produkter och IKT-kunnande, vilket får stora spridningseffekter både mellan och inom olika områden. Under den pågående perioden ska större delen av investeringarna i informationssamhällets utveckling på landsbygden och i andra mindre utvecklade regioner gå till utvecklingen av e-tjänster, medan investeringarna i IKT-infrastruktur är mer begränsade¹⁰. Europeiska socialfonden och EJFLU ger stöd till kompetensutveckling och utbildning för privatpersoner och företagare i landsbygdsområden. EJFLU erbjuder dessutom särskilda möjligheter för jordbrukare, livsmedelsindustrin och skogsförvaltare. Inom EU:s sjunde ramprogram för forskning främjas forskning och innovationsöverföring i landsbygdsområden, bland annat med hjälp av initiativen *Kunskapsregioner* och *Forskningspotential* där IKT är en nyckelsektor.

I de strategiska riktlinjerna för landsbygdsutveckling 2007–2013 rekommenderas att strategierna för landsbygdsutveckling, sysselsättning och strukturpolitik bör samordnas och komplettera varandra. På IKT-området kan synergieffekter bäst utnyttjas om man utvecklingen av informationssamhället på landsbygden förankras i mer övergripande regionala eller nationella IKT-strategier, som får stöd både från EJFLU och från

⁷ KOM(2005) 330, 20.7.2005.

⁸ http://ec.europa.eu/information_society/events/ict_riga_2006/doc/declaration_riga.pdf.

⁹ Rådets beslut 2006/122/EG av den 20 februari 2006 om gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen.

¹⁰ Det är medlemsstaterna och regionerna som avgör hur användningen av de olika EU-fonderna ska avgränsas.

strukturfonderna. Därmed skulle man också garantera att insatserna var kompatibla med och kompletterade de regionala och nationella IKT-strategierna. Kommissionen, medlemsstaterna och andra berörda parter bör samarbeta för en bredbandstrategi för EU som driver på spridningen och utvecklingen av bredbandsnät, så som det rekommenderas i den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa.

Bättre tillgång till internet och IKT på landsbygden borde också vara lika viktigt för de (potentiella) anslutningskandidaterna som det är för de nuvarande EU-länderna, eftersom kandidatländernas förberedelser för att med stöd av EU:s föranslutningsfonder genomföra EU-politiken redan har inletts.

3. HANDLINGSOMRÅDEN OCH DEN NUVARANDE SITUATIONEN

3.1. IKT utveckling och prioriteringar för landsbygden

I sitt meddelande om att överbrygga bredbandsklyftan (2006)¹¹ har kommissionen pekat på de viktigaste orsakerna till att det finns en klyfta mellan städernas och landsbygdens tillgång till bredband, bland annat landsbygdens glesa befolkning, de stora avstånden och bristen på konkurrens. Andra socioekonomiska faktorer som bidrar till dålig spridning av bredband på landsbygden är låga inkomster och otillräcklig utbildning, bristande tillgång till ny teknik, dåligt serviceutbud, brist på tillämpningar med innehåll som är relevant för företag på landet och jordbruksföretag, bristande medvetenhet och den åldrande befolkningen¹².

Ökad efterfrågan: innehåll, tjänster och tillämpningar

Tillämpningar som bygger på bredband kan överbrygga tid och rum och ge privatpersoner och företag tillgång till tjänster i deras egen omgivning. Det är viktigt att koncentrera sig på **utveckling av tjänster och lämpliga innehåll** om man vill öka tillgång och efterfrågan på offentliga tjänster och bredband på landsbygden.

Den nuvarande IKT-klyftan mellan stad och landsbygd visar att nationella och lokala förvaltningar och institutioner måste investera i åtgärder som ökar efterfrågan. Utveckling av och tillgång till offentliga tjänster som e-förvaltning, e-hälsovård och e-lärande är avgörande, men det krävs även allmänna datorkunskaper och lokala tillämpningar.

Man bör främja införandet av affärstjänster kopplade till bredband och internet, bl.a. riktade till jordbruket, med tanke på de effektivitetsvinster som kan göras om företagen använder bredband. Om företagen blir mer åtkomliga förbättras informationsflödet, marknaderna blir mer överskådliga och priserna mer jämförbara. Samtidigt ökar livsmedelsindustrins möjligheter till samarbete, och transaktionskostnaderna minskar.

I dag anlitas offentliga tjänster mindre ofta i EU:s glesbygder än i tätortsområden¹³. I EU:s 27 medlemsstater ser man exempelvis att e-förvaltning utnyttjas till 22,5 % i glesbygderna och till 32,9 % i tätorterna. Internetanvändningen bland småföretagare och mikroföretag på landsbygden är mycket begränsad, jämfört med stora företag, vilket visas i ett antal

¹¹ KOM(2006) 129, 20.3.2006.

¹² KOM(2006) 129, 20.3.2006 samt SAACNRA, s. 64.

¹³ Eurostats definition, grundad på urbaniseringsgrad.

landsbygdsutvecklingsprogram (t.ex. för Bulgarien, England osv.) Små och medelstora företag lider framför allt brist på kvalificerad arbetskraft inom ny teknik¹⁴.

Under 2008 använde nästan hälften av glesbygdsbefolkningen i EU:s 27 medlemsstater (41,7 %) aldrig internet, jämfört med 27,4 % i tätbygderna. I vissa medlemsstater hade hälften av befolkningen aldrig använt en dator (t.ex. i Bulgarien, på Cypern, i Grekland, Italien, Portugal, Rumänien, på Malta osv.). I de 27 EU-ländernas glesbygder har bara 30 % av hushållen DSL, mot 40 % i tätorterna¹⁵. Under perioden 2005–2007 ökade andelen DSL-anslutningar i tätorterna snabbare än på landet, och på nationell nivå är spridningen av DSL två till fyra gånger så stor i tätorterna som på landet¹⁶.

Bredbandinfrastruktur

Medlemsstaterna, regionerna och de lokala förvaltningarna har en viktig roll när det gäller att ta hänsyn till landsbygdsens och landsbygdsbefolkningens socioekonomiska behov i de nationella strategierna och de nationella och regionala programmen. Man bör fortsätta och intensifiera de pågående insatserna för att utrusta EU:s landsbygdsområden med moderna IKT-anslutningar och trådlös och satellitbaserad teknik. I sin ekonomiska återhämtningsplan för Europa har kommissionen därför föreslagit ytterligare 1 miljard euro i anslag. De offentliga bidragen till sådana initiativ måste naturligtvis vara förenliga med EG-fördragets bestämmelser om statligt stöd.

I december 2007 hade 98 % av befolkningen i tätorterna bredbandstäckning (DSL), mot bara 70 % av landsbygdsbefolkningen i EU:s 27 medlemsstater¹⁷. Täckningen på landet är fortfarande dålig i Slovakien (39 %), Polen (43 %), Grekland (50 %) och Lettland (65 %), men också i Bulgarien och Rumänien.

3.2. Missade chanser

Jordbruksföretag

En viktig åtgärd inom ramen för landsbygdsutvecklingen är främjandet av IKT inom jordbrukets livsmedelsindustri och bland jordbruksföretagen i allmänhet. Den dåliga tillgången till bredband minskar jordbrukarnas konkurrenskraft betydligt och begränsar deras möjligheter att testa bättre och innovativa förvaltningsmetoder, anpassa produktionsmönstren till den ekonomiska utvecklingen och kontrollera produktionsvolymen och produkternas kvalitet. De har också sämre kunskap om marknader och ekonomiska utvecklingstendenser, och om forskning och utveckling på jordbruksområdet. På samma sätt begränsas deras kommersiella möjligheter, de har sämre tillgång till rådgivning och till den lokala och nationella förvaltningen, och deras delaktighet i beslutsprocessen försvåras. Bristen på internettillgång och e-tjänster kan också minska jordbrukarnas incitament för att utveckla sin yrkeskompetens, samtidigt som den begränsar spridningseffekterna av att utbyta bästa praxis.

Små och medelstora företag samt mikroföretag

IKT skulle kunna stimulera (små) jordbruksföretag och andra företag (t.ex. inom livsmedelsindustrin) att samarbeta, skapa nätverk och växa, och på så sätt öka sin

¹⁴ KOM(2008) 394, 25.6.2008.

¹⁵ Eurostat.

¹⁶ Idates definition av landsbygd. Se bilagan för en mer ingående redovisning.

¹⁷ Idates definition av landsbygd. Se bilagan för en mer ingående redovisning.

konkurrenskraft. IKT skulle också kunna ha en positiv inverkan på deras verksamhet och produktivitet, och underlätta för jordbrukare att sköta alla sina mångsidiga sysslor. Användningen av IKT kan också leda till stordriftsfördelar, och underlätta utnyttjandet av elektronisk handel och banktjänster på nätet.

Genom att främja användningen av IKT inom livsmedelsindustrin och skapa den infrastruktur som livsmedelsföretagen behöver för att komma åt internet kan man bidra till sektorns tillväxt. Därigenom skulle också förädlingsvärdet kunna ökas och jordbrukare och livsmedelsföretag kunna samarbeta bättre.

Ungdomar

Det är inte minst ungdomarna som driver på IKT-utvecklingen på landet. Om det saknas internetjänster isoleras de från globala evenemang och informationsflöden, och får därmed sämre chanser på arbetsmarknaden och mindre möjligheter att utveckla de kompetenser de behöver för att kunna konkurrera om välbetalda och kvalificerade arbeten. Det är därför av stor vikt att skapa internettillgång och erbjuda lämpliga tillämpningar, inte minst för ungdomar som slutat skolan och är på väg in i yrkeslivet, om man vill uppmuntra dem att stanna på landet.

Kvinnor

Allt fler kvinnor på landet blir företagare och blir socioekonomiskt aktiva. De måste få bättre tillgång till arbetsmarknaden, och detta kan bland annat uppnås om de får tillgång till snabba internetjänster och deras digitala kompetens ökas.

Äldre personer och mindre gynnade grupper

Jordbrukare som står i slutet av sin yrkeskarriär, äldre personer och missgynnade grupper på landsbygden har särskilda behov, som ofta skulle kunna tillgodoses om de fick tillgång till lämplig teknik och IKT-tillämpningar. IKT skulle underlätta deras tillgång till offentliga tjänster, arbetserbjudanden och fortbildning av god kvalitet.

3.3. Potentiella effekter av IKT-projekt på landet¹⁸

En rad effekter och fördelar skulle kunna uppnås om landsbygdsområdena gavs tillgång till tjänster, produkter och bättre infrastruktur. Man måste emellertid också ta hänsyn till miljöaspekter och liknande begränsningar.

Jordbrukare och företag på landet som exempelvis investerar i online-bokningssystem och webbportaler, sörjer för bättre tillgång till information och fritidsmöjligheter för lokalbefolkningen och personer utifrån. De skapar medvetenhet om det lokala natur- och kulturarvet, bidrar till ökad turism, skapar möjligheter för tillväxt och sysselsättning och driver på den lokala ekonomiska och sociala utvecklingen.

IKT-projekt kan också få stora positiva effekter om de inriktas på att öka lokala produkters förädlingsvärde eller förbättra försörjningssystem, eller på precisionsjordbruk, kartläggning och främjande av decentraliserade förnybara energikällor som bioenergi, skydd av naturarvet, offentlig och företagsrelaterad information, tillhandahållandet av uppgifter för särskilda

¹⁸ Based on SAACNRA (2007) analysis of good practices, pp. 25-38.

användargrupper och för utbildningsändamål, kompetensutveckling och liknande. Samtidigt kan positiva spridningseffekter uppstå, i form av ökad användning av bioenergi, bättre utbildningsmöjligheter, utveckling av yrkesrådgivning, effektivare tillhandahållande av offentliga tjänster, hållbart jordbruk och, sist men inte minst, innovationsöverföring och främjande av bästa metoder.

4. ÅTGÄRDER FÖR ATT FRÄMJA IKT PÅ LANDSBYGDEN

4.1. EJFLU och IKT

Åtgärder

Under den innevarande programperioden har IKT en viktig plats inom landsbygdsutvecklingen. Bredband och IKT nämns i analysen av utgångsläget i 65 landsbygdsutvecklingsprogram, och i förhandsbedömningen till 37 sådana program (av sammanlagt 94)¹⁹. I analysen bekräftas de stora skillnaderna mellan olika medlemsstater och regioner. **I hälften av programområdena (44 landsbygdsutvecklingsprogram, utarbetade av sju medlemsstater) konstateras att IKT-situationen är medelmåttig, medan den anses vara dålig i 16 landsbygdsutvecklingsprogram (13 medlemsstater).**

EJFLU ger olika sorters stöd till utvecklingen av IKT-företag och IKT-tjänster, kompetensutveckling och införande av bredband på landsbygden²⁰. Direkta åtgärder för att införa **IKT som grundläggande tjänst** för landsbygdens näringsliv och befolkning är exempelvis utvecklingen av e-hälsovård, hälsorådgivning och sjukvård, lokala offentliga tjänster, mobila IKT-centrum eller IKT-centrum för ungdomar, offentliga internet- och kommunikationspunkter samt bredbandsinfrastruktur som trådlös teknik osv. Särskilda, situationsanpassade åtgärder kan exempelvis vara IT-utrustning i små skolor, transporttjänster per telefonbeställning, säkerhetstjänster för befolkningen, distansarbete eller särskilda IKT-initiativ i små samhällen (47 landsbygdsutvecklingsprogram i 16 medlemsstater)²¹.

Icke-jordbruksrelaterade företag på landet, med IKT-anknytning, som drivs av jordbrukare, nämns i 21 landsbygdsutvecklingsprogram (15 medlemsstater) och omfattar utvecklingen av e-tjänster, e-handel, internettillgång osv. Jordbrukare kan uppgradera sin IT-utrustning inom ramen för åtgärden för **modernisering av jordbruksföretag**. I 34 landsbygdsutvecklingsprogram (13 medlemsstater) nämns inrättandet av webbplatser för marknadsföring och bokning via nätet, webbportaler för turism och informationscentrum som prioriteringar för IKT-åtgärder för att främja **landsbygdsturism**.

Skapandet av IKT-baserade tjänster, samarbetsnät och kluster, e-handel och e-marknadsföring ska prioriteras av **icke jordbruksrelaterade mikroföretag** enligt 28 landsbygdsutvecklingsprogram (17 medlemsstater).

Jord- och skogsbrukare och företag som bearbetar livsmedel kommer att få tillgång till betydande stöd för **yrkesutbildning inom IKT och datorkunskap** (40

¹⁹ Detta omfattar de sex ram- och nätverksprogrammen för landsbygdsutveckling, som emellertid inte har tagits med i analysen. Se detaljer i bilagan.

²⁰ Investeringar i hårdvara och programvara är stödberättigande i alla program.

²¹ Flera medlemsstater valde att lämna innehållet i vissa åtgärder öppet, utan att ange prioriterade åtgärder. Dessa har inte räknats med.

landsbygdsutvecklingsprogram), e-lärande (13 landsbygdsutvecklingsprogram), IKT-baserad informationsverksamhet (11 landsbygdsutvecklingsprogram) och områdesspecifika insatser som inrättandet av nätverk, demonstrationsprojekt eller distansutbildning.

Användningen av IKT för miljövård illustreras exempelvis av system för fjärrdetektion och fjärrövervakning av skogsbränder, kommunikationsutrustning (t.ex. för att förebygga skogsbränder) och nätverk (14 landsbygdsutvecklingsprogram).

Landsbygdsutvecklingen kommer också att medföra stöd till IT-investeringar, som nätverk i offentliga byggnader, utbildning och information om miljöfrågor i Natura 2000 kombinerat med internetforum för utbyte av åsikter, databaser och elektroniska kataloger för bevarandet av den biologiska mångfalden, rådgivning, främjande av producentgrupper, ökade datorkunskaper bland landsbygdsbefolkningen osv. Dessutom kommer nationella och regionala webbportaler för landsbygdsutvecklingsnät att finansieras.

Åtgärder inom programmet Leader kan täcka en stor mängd IKT-investeringar på landet, som innovativ kommunikationsteknik för samarbete mellan länder och regioner, utbildning samt tillgång till internet inom områdena turism, produktion, miljö och kulturarvet.

Budget

Inom landsbygdsutvecklingen ingår IKT i flera åtgärder som samtidigt också berör annan verksamhet²². Sammanlagt har 2,7 miljarder euro anslagits för grundläggande tjänster för landsbygdsbefolkningen inom ramen för EJFLU. Ytterligare 4,9 miljarder euro kommer att ges ut för diversifiering av jordbruken, skapandet av icke-jordbruksrelaterade mikroföretag och landsbygdsturism. Utbildning och information står för 1,2 miljarder euro inom ramen för EJFLU (inbegripet sådana åtgärder som rör datorkunskap). Inom ramen för Leader eller andra åtgärder för landsbygdsutveckling skulle ytterligare medel kunna anslås för IKT-projekt.

En stor del av medlen för tekniskt stöd inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammen är avsatta för investeringar i hårdvara och programvara inom den offentliga förvaltningen, så att denna kan erbjuda onlinetjänster och onlinerådgivning för (potentiella) sökande.

Inriktning, kontroll och utvärdering

Den gemensamma övervaknings- och utvärderingsramen för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013 ger en solid grund för att ta itu med, övervaka och utvärdera situationen i landsbygdsområden utifrån en rad olika, och delvis IKT-relaterade indikatorer.

Bland annat vill Österrike inom denna gemensamma övervaknings- och utvärderingsram ge 80 000 personer bättre tjänster genom internettillgänglighet, medan Tjeckien vill nå ut till 70 000 personer. Finland strävar efter att hela landet ska ha trådlös täckning till 2013, och Litauen vill exempelvis uppnå 99 % täckning med 2 500 punkter för internettillgång.

4.2. Sammanhållningsfonderna och IKT

Om man vill uppnå de övergripande målen måste man se till att utnyttja synergieffekterna mellan gemenskapens, medlemsstaternas och regionernas finansiering och politik fullt ut.

²² Budgeten för landsbygdsutveckling programmeras på axel- och åtgärdsnivå, och inte för de enskilda insatserna. Därför finns det inga uppgifter om investeringar för enskilda insatser.

Under innevarande programperiod kommer sammanhållningsfonderna att fortsätta att ge stöd till IKT-utveckling, även på landsbygden. Ungefär 15,3 miljarder euro (4,4 % av den sammanlagda sammanhållningsbudgeten) kommer att investeras direkt i IKT-prioriteringar som offentliga tjänster online, eller bredbandsinfrastruktur. Europeiska socialfonden kommer att investera mycket i datorkunskap inom ramen för olika strategiska prioriteringar som livslångt lärande, arbetstagarnas anpassningsförmåga och utbildning för arbetslösa, även på landsbygden.

4.3. Forskning

Forskning är viktig för att förstå landsbygdens IKT-behov och för att finna effektiva lösningar på dagens problem. Utöver stödet till projekt inom sjätte och sjunde ramprogrammet har två ERA-nätverk skapats under överinseende av ständiga kommittén för jordbruksforskning (ICT-AGRI och RURAGRI). Dessa syftar till samordning av nationella forskningsprogram, bland annat IKT-tillämpningar inom jordbruket och på landsbygden.

4.4. IKT-projekt på landet och hur de kan genomföras på ett framgångsrikt sätt²³

IKT-projekten inom EU:s landsbygdsområden är inriktade på följande: i) utrustning för tillgång till internet, ii) innehåll som motsvarar vad människor vill se och använda på internet, bland annat tjänster som uppmuntrar onlineverksamhet, och iii) utveckling av nya kunskaper för internettillgång. Projekt som kombinerar alla tre aspekter har störst verkan.

Utöver god projektförvaltning är det ekonomiska, politiska och sociala faktorer som kan leda till att IKT-projekt på landet blir framgångsrika, som kan få lokalsamfunden att känna ägandeskap och utnyttja projekten, och som gör resultaten hållbara.

Finansiellt stöd från gemenskapen

På grund av olika anledningar som redan nämnts är kostnaderna för tillhandahållande av infrastruktur, utbildning och anpassning av tjänster högre på landsbygden. Många kommersiella leverantörer inriktar sig på tätbebyggda områden eller områden kring städer, där de får största möjliga antal användare och mest avkastning på sina investeringar. I många fall går det i början långsamt att införa nya tjänster på landsbygden, eftersom misstron mot ny teknik är större här än i städerna. Offentliga medel, bland annat **EU-medel, kan bidra till att överbrygga klyftan i fråga om investering i infrastruktur för IKT-tillgång, nättjänster och andra främjande åtgärder som leder till ökad efterfrågan** på landsbygden, i bergsområden och på öar. Det är viktigt att sådana områdens behov beaktas tillräckligt i nationella och regionala strategier och program.

Stöd från nationella och regionala myndigheter

På senare år har **en rad olika typer av nationellt och regionalt stöd** inte bara givit finansieringsmöjligheter, utan också bidragit till att göra IKT-projekt på landsbygden hållbara och framgångsrika. Detta har medfört stora fördelar för jordbruksföretag och andra företag på landsbygden och för landsbygdsbefolkningen i allmänhet, oberoende av huruvida det har rört sig om ekonomiskt eller rättsligt stöd, eller om staten eller den lokala förvaltningen har givit startimpulser till projekten.

²³

Grundat på analysen av bästa praxis i SAACNRA (2007), s. 25-38.

Lokala (ekonomiska) aktörers delaktighet kan få stor effekt på ett projekt om de själva får ökat intresse för att utnyttja den nya tekniken. **Lokalbefolkningen måste involveras** om projekten ska bli hållbara. Ett steg på vägen mot lokala bredbandssatsningar och bättre bredbandsstrategier skulle kunna vara att införa program för bredbandssammankopplingar på lokal, kommunal eller gruppnivå. Man måste också satsa mer på **samarbete inom olika samhällen och grupper** i fråga om bredbandsresurser och bredbandsanläggningar, och effektiv användning av dessa. Detta har också bekräftats i bästa praxis inom ramen för Leader+.

Att upptäcka och reagera på nya affärsmöjligheter och behov

Globaliseringen och internet har lett till intensiv konkurrens för marknader och kunder. Om företagare på landet vill bibehålla sin affärsverksamhet måste de anpassa sig och utnyttja fördelarna med IKT.

Vetskap om **vad de potentiella användarna vill ha** och i vilken form de vill ha det skulle kunna bidra kraftigt till spridningen av IKT och göra det möjligt att tillgodose de behov som i dag finns på landsbygden. På så sätt skulle man kunna åtgärda problem som arbetslöshet, bristande internetanvändning och dålig tillgång till kunskap i landsbygdsområden. Genom att **öka känslan av ägande för projekten**, till och med genom att låta användargemenskapen delta i dess förvaltning, kan man öka spridningen, göra investeringarna effektivare och garantera att verksamheten fortsätter efter det att den inledande finansieringen upphör.

4.5. Främjande av goda IKT-metoder för landsbygdsområden

Utbyte av bästa praxis bidrar till främjandet och utvecklingen av innovativa produkter och tjänster, skapar mervärde i strategiskt hänseende, ökar kunskapen och visar hur korrekt användning av tillgångar kan ge värdefulla och positiva resultat.

Den externa undersökning som genomfördes på uppdrag av GD Jordbruk och landsbygdsutveckling har lett till en databas med 67 exempel på **goda IKT-metoder på landsbygden**. Om dessa exempel spreds skulle det kunna stimulera innovativa projekt och ge stöd till strategier för landsbygdsområden. Databasen omfattar projekt som finansierats med privata medel eller gemenskapsmedel, främst under perioden 2000–2006. De har också tagits med i den europeiska bredbands-webbportalens databas som kommissionen inrättade i juni 2008²⁴.

Detta utbyte av bästa praxis för landsbygdsutveckling kan ytterligare integreras i EU:s och medlemsstaternas nätverk för landsbygdsutveckling och Interreg-programmen, och främjas inom ramen för Leader.

5. SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER

IKT-utvecklingen på landsbygden förutsätter en strategisk kraftsatsning med synergieffekter och samspel mellan gemenskapens, medlemsstaternas och regionernas medel och politik för landsbygdsutveckling.

²⁴ www.broadband-europe.eu.

Detta kommissionsmeddelande har följande syften:

- Att bekräfta målet att tillhandahålla "bredband för alla" till 2010, så som det fastställts i den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa. I meddelandet framhålls att 30 % av EU:s landsbygdsbefolkning²⁵ i dag saknar tillgång till bredband.
- Att uppmana medlemsstaterna att använda finansieringen av bredband inom ramen för den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa på ett effektivt sätt för att främja landsbygdens ekonomi och sociala liv. Om detta ska kunna uppnås bör man under 2009 på ett målinriktat sätt anpassa landsbygdsutvecklingsprogram till medlemsstaternas behov, så snart kommissionens förslag godtagits av rådet.
- Att rekommendera ökad satsning på åtgärder för att främja efterfrågan på och tillgången till IKT. Hit hör insatser för att öka tillgången till IKT-infrastruktur till överkompliga priser via lokala nät eller stamnät, och tillgång till och utveckling av onlinetjänster och lämpliga innehåll för jordbruk och andra företag på landet. Efterfrågeökande insatser bör även omfatta ökat ägande av hemdatorer, yrkesutbildning inom områdena IKT och e-handel för jordbrukare, livsmedelsföretag och andra företag på landet, samt insatser för att öka landsbygdsbefolkningens digitala kompetens. Detta bör åtföljas av sammankoppling i nätverk, benchmarking och övervakning samt andra insatser (eventuellt inom ramen för existerande IKT-observatorier) för att främja lokal och regional kompetens i fråga om att förvalta, planera och genomföra IKT-projekt inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammen.
- Att uppmantra medlemsstaterna och regionerna att utnyttja budgetarna för tekniskt stöd till studier och analyser av IKT-situationen på landsbygden och inom jordbruket, kartläggning av pågående IKT-initiativ och övervakning av IKT-indikatorer.
- Att uppmana medlemsstaterna och regionerna att i sina årsrapporter om landsbygdsutvecklingen från 2010 och framåt ange IKT-relaterade åtgärder som genomförts under rapporteringsåret, och om möjligt deras finansiering. Kommissionen är beredd att rapportera om detta i ett arbetsdokument utgående från de uppgifter som lämnas av medlemsstaterna.
- Att uppmana medlemsstaterna och regionerna att inom ramen för sin halvtidsöversyn av landsbygdsutvecklingen 2010 lägga större tonvikt vid IKT-insatser, bland annat inom jord- och skogsbruk och livsmedelsindustrin, och vid de framsteg som gjorts. Vid behov skulle man sedan kunna föreslå ytterligare förstärkning av de IKT-relaterade insatserna och anpassningar av landsbygdsutvecklingsprogrammen.
- Att betona att gemenskapens finansiering måste vara målinriktad och komplementär om den ska vara effektiv i landsbygdsområdena och leda till synergieffekter. Därför är det viktigt att de nationella och regionala myndigheter som förvaltar de olika gemenskapsmedlen (strukturfonderna, sammanhållningsfonden, EJFLU) aktivt samarbetar med varandra.
- Att betona vikten av att sprida och dela goda IKT-metoder på landsbygden inom ramen för de europeiska och nationella näten för landsbygdsutveckling. EU:s nätverk för

²⁵ Idates definition av landsbygd.

landsbygdsutveckling bör tillhandahålla användbara råd angående genomförandet av IKT-politiken på landsbygden. Under andra hälften av 2010 kommer ett evenemang att anordnas i detta sammanhang.

- Att uppmuntra förvaltarna av IKT-projekt och IKT-utvecklare på landsbygden att använda de europeiska IKT-webbportaler som inrättats (www.broadband-europe.eu och www.ePractice.eu).